

DIFICULTATE ASUMATĂ

VICTIMELE DATORIEI de Eugen Ionescu ● **TEATRUL „LUCEAFĂRUL” DIN IAȘI** ● Data reprezentației: 9 iunie 1995 ● Regia: Cezarina Udrescu ● Scenografia: arh. Laura Mancaș ● Muzica: Dorina Crișan-Rusu ● Distribuția: Toma Hoge (Choubert), Camelia Poenaru (Madeleine), Viorel Virlan (Polițistul), Aurelian Diaconu (Nicolas D'Eu), Gabriela Andrei (Doamna), Mitrea Ionuț (Mallot, cu un t).

★★

Sub o aparență marcată de discreție, fragilă, studenta Cezarina Udrescu e de fapt o temerară din moment ce „a atacat” un text atât de dificil cum este **Victimele datoriei** de Eugen Ionescu. Pariul ei este cu atât mai mare cu cât și trupa aleasă, cea a Teatrului „Luceafărul” din Iași, are, în genere, un alt tip de repertoriu – pentru copii și tineret – și modalități de exprimare adecvate acestuia. De aceea, întreprinderea ei se cuvine salutată și încurajată ca semn al unei voințe clare de altceva și altcumva, de aspirație spre sfera superioară a ideilor. **Victimele datoriei**, metatext dramatic, de fapt (o „pseudo-dramă” cum o numește autorul),

este o piesă la care Ionescu ținea foarte mult, fiind, după cum spunea fiica lui, „în cea mai mare măsură autobiografică”. E o „coborâre continuă în căutarea amintirii de dincolo de amintire, a adevărului fundamental”. Alegorie filosofică, „farsă transcendentală”, veritabil compendiu teatral de psihanaliză, **Victimele datoriei** – căutare disperată a propriei identități, dar și a divinității, sfâșietoare aspirație spre înalt pândită de forța absorbantă a neantului – este un text de mare deschidere și extrem de ofertant pentru scenă.

În viziunea Cezarinei Udrescu, piesa apare, întrucâtva, apăsător ludică, chiar dacă, potrivit declarațiilor regizoarei din programul de sală, s-a tentat înfățișarea „absurdității unei lumi fără Dumnezeu”. Absurditate a cărei dimensiune tragică este superficial tratată în spectacol.

Interesantă este soluția scenografică, figurând ceva asemănător unui inel al lui Möbius, foarte sugestiv pentru desfășurarea multiplelor mișcări ale acestei dramatice, spectaculoase și intermitente căutări tipic ionesciene. De asemenea, se reține din spectacol muzica Dorinei Crișan-Rusu.

Întru totul stimabil este efortul actorilor, vizibil câștigat de întâlnirea cu un text de Eugen Ionescu (după cum și

mărturisesc cu toții în caietul-program), fiecare încercând să-și contureze cât mai pregnant personajul (sau diferitele ipostaze ale acestuia, cum e cazul lui Madeleine. Toma Hoge (Choubert), Camelia Poenaru (Madeleine), Viorel Virlan (Polițistul) joacă plini de convingere și pasiune rolul lor de „victime ale datoriei”. O apariție ilară este Aurelian Diaconu (Nicolas D'Eu), o alta, „muzicală”, fiind Mallot (cu un t) care cântă la oboi (invenție regizorală discutabilă). Nu mi s-a părut inventivă invenția regizorală nici în cazul Doamnei, chiar dacă actrița distribuită, Gabriela Andrei, face tot ce-i stă în putință pentru a-și duce sarcina la bun sfârșit. Ea reprezintă, chipurile, un soi de vizualizare a rupturii schizoide a personajelor, repetând caricatural și printr-o gestică absconsă acțiunile acestora.

Dincolo de acest neajuns (e drept, în viziunea mea, „victimă a datoriei” de a consemna critic un spectacol), montarea Cezarinei Udrescu este una meritorie, propunând o cheie personală pentru descifrarea unui text deloc la îndemână oricui.

■ CARMEN MIHALACHE POPA

EXERCIȚIU PENTRU REGIZOR ȘI ACTORI

IARBA AMĂGIRILOR, scenariu de Teodor Corban după Jean Vartot ● **TEATRUL NAȚIONAL „VASILE ALECSANDRI” DIN IAȘI** ● Data reprezentației: 11 iunie 1995 ● Regia: Teodor Corban ● Scenografia: Marfa Axenti ● Coregrafia și mișcarea scenică: Laura Apetroaie ● Distribuția: Petru Ciubotaru (Alexandre), Tatiana Ionesi (Alexandrine), Anne-Marie Chertic (Spălătoreasa, Regina), Pușa Dărie (Baba, Prințesa), Dan Aciobăniței (Gardistul, Șambelanul), Doru Aftanasu (Un arab, Regele), Cătălin Tudor Manea (Un măcelar, Spițerul).

★★

S-a consumat cu multă discreție, la sala Studio a Naționalului ieșean, premiera **Iarba amăgirilor**, scenariu după Jean Vartot de actorul Teodor Corban, care se încumetă, întâia oară în cariera lui, să semneze și regia; coechipiere – eficientă, inventivă scenografă Axenti Marfa, precum și Laura Apetroaie, autoarea coregrafiei și a mișcărilor scenice. Comentariile scrise, atâtea câte au fost, au înclinat, cu sau fără menajamente, spre verdictul negativ. Sau, mă rog, poate mi-au scăpat mie acelea mai prietenoase. Dar și din

discuțiile cu unul, cu altul nu puteai să te alegi decât ba cu o iritare viguroasă, ba cu un zămbet care voia parcă să însemne: ei, ce să-i faci, dacă alți regizori nu vin!... Ce naiba, mi-am zis, dacă așa o fi, de ce era nevoie de un asemenea rateu? Și așa stagiunea, fără a fi absolut falită, nu a fost cine știe ce. Nu a prins nimeni, încă, pasărea albastră. Ori mă înșel, te pomenești! N-ar fi exclus, de vreme ce nimeni, în mândrul TNI, nu se (mai) revoltă că treburile merg cum merg. Probabil, fără undă verde (sau... roșie), nici sfânta mânia nu poate izbucni. Ce contează că jocurile, păguboase după cum se vede, le fac înși care de multă, multă vreme nu au fost văzuți într-o sală de teatru!...

Dar, despre aceste impure mistere – spornice în vremurile noastre de încălțate sforării – mai vorbim noi, n-aveți grijă. Acum, să ne întoarcem în spațiul amintit, la oile noastre. Dacă „iarba” uitării i-a aromit pe cronicari, ia să ne dezmeticim noi un pic. Orice mizanscenă are dreptul, în fond, la o discuțiune. De ce am întoarce spatele, cu boierească desconsiderare, unui spectacol, să-l numim, experimental?

În ce mă privește, nu mă omor după experimente. E o treabă de laborator, prin urmare, nu rareori, un gest artistic

tatonant, ne-isprăvit. Dă-mi, domnule, un lucru finit, și atunci putem să stăm de vorbă. Dar, în sfârșit, când asta e oferta, se cuvine să o judecăm ca atare. Că sunt, în montarea în chestiune, rezolvări mai puțin inspirate sau altele de gust incert? Sunt, și e clar că lipsa de experiență își spune cuvântul. De aici, și alte insuficiențe – deritmări, pasaje confuze ori inelocvente. Dar, ia să vedem, nu s-or găsi – vorba știți dumneavoastră cui – și elemente pozitive? Poate că, muncit de niște gânduri (sau frustrări, sau ambiții) și zgândărit de vreo lectură ce i-a trezit interesul, actorul, unul din bunii actori, s-a simțit îmboldit să se arunce într-o atare aventură. Poate că în mintea lui se vor fi înfiripat coerențe (de viziune scenică) ce se cereau, într-un fel ori altul, date la iveală. Și e aproape sigur că el, ca om al scenei, s-a gândit să ofere unor colegi de care se simte probabil mai apropiat șansa unor exersări mai altfel decât cele de îndeobște.

Prin iunie, la destulă vreme după premiera amânată de câteva ori, am fost și eu la **Iarba amăgirilor**, despre care voci experte s-au pronunțat, cum spuneam, cu destulă acrimonie. Nu am plecat de la spectacol, trebuie să recunosc, topit de încântare. Dar nici nu m-am considerat până într-atât de... amăgit încât să-mi vină a face schime de mare dezagrement. Cândită în cheie psihanalitică, montarea exhibă un joc de